

Рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада (Наказ № 78/01-04 від 23.12.2022 р.) Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Конституційно-правові засади регулювання діяльності адвокатури: порівняльно-правове дослідження» за спеціальністю 081 «Право» «5» вересня 2023 року.

Бадзелюк Петро Петрович народився 13 березня 1981 року в с. Луг, Рахівського району, Закарпатської області, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2003 році юридичний факультет Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» за спеціальністю «Правознавство». Навчався в аспірантурі ДВНЗ «Ужгородського національного університету» з 2016 по 2020 роки.

06.06.2012 року отримав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. На даний час – практикуючий адвокат.

Дисертацію виконано у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. За результатами перевірки та аналізу дисертації за допомогою програми *Unicheck* ознак академічного плагіату виявлено не було.

Науковий керівник: Белова Мирослава Володимирівна, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Здобувач має 9 наукових публікації за темою дисертації, з них 2 статті у періодичних наукових виданнях інших держав, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Бадзелюк П.П. Адвокатура як інструмент реалізації основоположного права особи на професійну правову допомогу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2021. Вип. 66. С. 240-243. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.66.39>

2. Бадзелюк П.П. Адвокатура в «хмарі»: нові цифрові виклики та реалії сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2022. Вип. 71. С. 333-337. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.71.56>

3. Бадзелюк П.П. До питання про забезпечення кібербезпеки адвокатської діяльності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. №2. С. 302-305. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.02.56>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Бисага Юрій Михайлович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (голова разової спеціалізованої вченої ради).

Зауваження Бисаги Ю.М.:

1. Зважаючи на детальну характеристику інституту адвокатури як провідного інституту громадянського суспільства, доцільним було б більше уваги приділити розвитку та утвердженні адвокатури України;

2. На стор. 190 дисертаційного дослідження автор висуває наступне твердження: «Погоджуємось із вищезазначеним підходом стосовно того, що каталізаторами діджиталізації адвокатури служить ширше коло факторів, аніж епідемія коронавірусу». Однак, автором більше не конкретизується, які ще фактори служать прискорювачами цифровізації адвокатської сфери.

Белов Дмитро Миколайович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного

факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Зауваження Белова Д.М.:

1. Дисертант в рамках свого дослідження пропонує запровадження на національному рівні Правил безперервної юридичної освіти. На нашу думку, робота значно б виграла, якщо у додатках до дисертації було б представлено загальний вигляд даних Правил, розкриті їх мета та загальні засади;

2. Проаналізувавши змістовне наповнення третього розділу дисертаційного дослідження, виникає запитання до автора, як Він ставиться до процесів цифровізації адвокатської діяльності, позаяк із тексту роботи складно вивести остаточну позицію автора;

3. У рамках дисертаційного дослідження автором ініціюється запровадження на законодавчому рівні Кодексу професійної відповідальності для адвокатів, суддів та прокурорів. Виникає питання доцільності такого запровадження, позаяк в межах нормативної бази вже існують окремі закони (Закони «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про прокуратуру», «Про судоустрій та статус суддів» тощо), які частково окреслюють професійну відповідальність зазначеного кола осіб.

Берч Вероніка Вікторівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет».

Зауваження Берч В.В.:

1. Зважаючи на досить детальне опрацювання проблематики регулювання діяльності адвокатури, широке застосування в межах дисертаційної роботи зарубіжної нормативно-правової бази, зарубіжного досвіду, хотілося б почути від дисертанта оцінку діяльності вітчизняної адвокатури, її позитивні та негативні риси в роботі;

2. В процесі ознайомлення із дисертаційним дослідженням, склалося враження, що автором не в достатній мірі розкрито проблематику інституції

«безоплатної правової допомоги». Виникає питання до автора з приводу належного обґрунтування представленого зауваження;

3. Детально проаналізувавши третій розділ дисертаційного дослідження виникає аргументоване запитання із достовірності оформлення його назви. Так, розділ 3 представлений під назвою «Концептуальні аспекти вдосконалення адвокатської діяльності», однак, увага підрозділів прикута саме до цифрової революції та відображення її впливу на органи адвокатури. Відтак, із змістовного наповнення розділів не вбачається, яким же чином дисертант позиціонує вдосконалення інституту адвокатури на сучасному етапі.

Щербанюк Оксана Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри процесуального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Зауваження Щербанюк О.В.:

1. У висновках до розділу 1 дисертаційного дослідження (стор. 92) автор зазначає основні ролі, якими оперує адвокат в соціумі, а саме: «адвокат як посередник; адвокат як захисник людських справ; адвокат як обізнаний». Виходячи із змістовного наповнення розділу 1 дисертаційного дослідження, зауважимо, що здобувачу слід було ретельніше охарактеризувати кожен із функціональних ролей адвоката, навівши конкретні практичні приклади задля об'єктивної аргументації власних положень;

2. На стор. 71 дисертаційного дослідження автор використовує цікавий епітет до адвокатської діяльності: «...зважаючи на демократичність, незалежність та самоврядність інституту адвокатури в правовому полі часто можемо зустріти таку її інтерпретацію, як «індикатор демократії в суспільстві». З огляду на зазначене, а також неодноразове використання в тексті дисертації ознак демократичності, незалежності та фундаментальної самоврядності адвокатської діяльності, доцільним було б, розкрити значення даних ідей із відсилкою на вітчизняний та зарубіжний досвід;

3. У розділі другому автором вказується на необхідність розширення на законодавчому рівні вміст п.2 ч.3 ст. 6 Закону України «Про адвокатуру та

адвокатську діяльність» наступним чином: «стаж роботи в галузі права – це стаж, який включає в себе роботу на посадах: 1) судді, прокурора, слідчого, нотаріуса; 2) помічника адвоката, помічника судді або нотаріуса; 3) юриста, юрисконсульта, головного юрисконсульта, начальника юридичного відділу; 4) в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, підприємствах, установах, організаціях всіх форм власності, якщо такі посади вимагають набуття особою повної вищої юридичної освіти рівня магістра (спеціаліста) за спеціальністю «Правознавство», «Міжнародне право» та «Правоохоронна діяльність»; 6) науково-педагогічних або наукових працівників, що здійснюють навчання, виховання та професійну підготовку в професійно-технічних, вищих, або післядипломних навчальних закладах, якщо такі посади вимагають набуття особою повної вищої юридичної освіти рівня магістра (спеціаліста) за спеціальністю «Правознавство», «Міжнародне право» та «Правоохоронна діяльність»; 8) на інших посадах, які відповідно до закону вимагають набуття особою повної вищої юридичної освіти рівня магістра (спеціаліста) за спеціальністю «Правознавство», «Міжнародне право» та «Правоохоронна діяльність». Однак, в Порядку допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядку складення кваліфікаційного іспиту та методики оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні зі змінами, внесеними рішенням РАУ від 15 грудня 2021 року № 137 детально зазначається, яка саме діяльність зараховується до стажу роботи в галузі права. Виходячи з наведеного, на публічному захисті вважаємо за доцільне представлення обґрунтованої аргументації дисертантом реформування національного законодавства в наведеній частині;

4. У тексті роботи подекуди зустрічаються технічні та стилістичні огріхи, окремі орфографічні помилки та не зовсім вдалі вислови.

Іваницький Сергій Олександрович, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Національної академії внутрішніх справ.

Зауваження Іваницького С.О.:

1. У контексті застосування згаданого у ст.ст. 59, 131-2 Конституції України поняття «професійної правничої допомоги» автор за текстом дисертації також використовує словосполучення «професійна правова допомога» (стор. 22), «професійна правова діяльність» (стор. 94). З огляду на дискусійні підходи в теорії щодо тлумачення суміжних дефініцій, потребує уточнення позиція здобувача щодо співвідношення наведених термінологічних зворотів, а також авторське бачення проблемних аспектів реалізації змін до Основного Закону згідно законопроекту № 1013 від 03.09.2019 р. та пов'язаного із ним Висновку Конституційного Суду України № 4-в/2019 від 31.10.2019 р. у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) вимогам статей 157 і 158 Конституції України;

2. На стор. 72-73 дисертації П.П. Бадзелюк виокремлює три основні функціональні ролі адвоката, якими він оперує в соціумі (адвокат як посередник, захисник людських справ, обізнаний). Підтримуючи дисертанта у цілому щодо можливості побудови такої функціональної моделі, ми не можемо погодитися із черговістю, порядком розташування наведених елементів, адже пріоритетною, як убачається, є не посередницька роль адвоката, а його функціональна місія як захисника людських прав;

3. На стор. 127 дисертації здобувач вказує, що з огляду на всю важливість та багатогранність професії адвоката, мінливість та постійне оновлення законодавчих норм, інтеграційні та глобалізаційні процеси в Україні та світі, доцільним є запровадження для адвокатів іспиту перевірки та підтвердження компетентності, який слід проводити один раз на рік протягом всього строку дії адвокатського свідоцтва. Ми розуміємо прагнення автора забезпечити високий фаховий рівень адвокатської допомоги, адже нерідкими є випадки коли після отримання адвокатського свідоцтва декілька десятків років тому деякі адвокати формально підходять до підвищення власної кваліфікації. За окремими напрямками професійної практики не виключається істотне відставання

від реалій сьогодення, що, в першу чергу, негативно відбивається на інтересах клієнтів. Разом з тим, запровадження для адвокатів щорічного іспиту перевірки та підтвердження компетентності, як убачається, може бути досить складним для реалізації з огляду як на загальну кількість адвокатів (більше 65 тис.), так й чисельність тих, право на адвокатську діяльність яких не зупинено (близько 46 тис.). Перевірка усього адвокатського корпусу потребуватиме значних організаційних та людських ресурсів органів кваліфікаційно-дисциплінарної компетенції, що може утруднити виконання їх поточних функцій;

4. На стор. 133 дисертації здобувач наводить авторське поняття доступу до адвокатської діяльності, під яким пропонує розуміти сукупність процесуально послідовних дій, які включають в себе перевірку знань, навичок та умінь особи, яка виявила намір очолити правозахисний інститут суспільства, що провадяться на засадах незалежності, безсторонності та справедливості. З нашої точки зору, використання слів «особи, яка виявила намір очолити правозахисний інститут» у цьому контексті є не досить вдалим із мовно-стилістичних позицій, оскільки допускає неоднозначну інтерпретацію. У зв'язку з цим, більш коректним, як убачається, було б застосування слів «особи, яка виявила намір набути право на заняття адвокатською діяльністю»;

5. Дискусійним є сформульований на стор. 207 дисертації історико-правовий підхід здобувача щодо періодизації основних етапів зародження адвокатури на українських землях, в межах якого, зокрема, виділено періоди сер. XIV ст. - сер. XVII ст. – період Польсько-Литовської доби (особлива роль на цьому етапі надається Литовським статутам, магдебурзькому праву та діяльності шляхти); XVIII ст. – період існування Великого князівства Литовського та Польського Королівства. Під час публічного захисту хотілося б почути розгорнуте бачення автора щодо орієнтирів такого ретроспективного розподілу.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради,

«Утрималися» 0 членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада (Наказ № 78/01-04 від 23.12.2022 р.) присуджує Бадзелюку Петру Петровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Юрій БИСАГА

Рецензент

Дмитро БЄЛОВ

Рецензент

Вероніка БЕРЧ

Офіційний опонент

Оксана ЩЕРБАНЮК

Офіційний опонент

Сергій ІВАНИЦЬКИЙ